

HLJ-
katsaus
9/10

.....

12.12.2010

Helsingin seudun liikennejärjestelmä-
suunnitelma (HLJ 2011)

Maankäyttö- ja raideverkkoselvitys
MARA



www.hsl.fi

HLJ 2011:n valmistelua palvelle Maankäyttö- ja raideverkko-selvityksen (MARA) tavoitteena on ollut muodostaa näkemys Helsingin seudun raideverkon kehittämisperiaatteista pitkällä aikavälillä. MARA-selvityksessä määriteltiin Helsingin seudun raideverkon tavoitetila vuodelle 2050 ja siihen tukeutuva tavoitteellinen maankäyttö, jotka yhteensovitetuina toteuttavat liikennejärjestelmän keskeisimpiä kehittämistavoitteita. MARA-selvityksen ja sen pohjalta tehtyjen jatkotarkastelujen tuloksia on hyödynnetty monipuolisesti HLJ 2011 -suunnitelmassa ja sen vaikutusten arvioinnissa. MARA-työ valmisteltiin laajana seudullisena yhteistyönä. Työ sisälsi HLJ 2011 -prosessin ja MAL-prosessin välistä yhteistyötä sekä vuorovaikutusta Uudenmaan maakuntakaavan rakennemalliselvityksen kanssa.

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (HLJ 2011) suunnataan seudullista liikennepolitiikkaa ja määritellään liikennejärjestelmän kehittämisen suuntaviivat. HLJ 2011:tä tehdään koko Helsingin seudun yhteisenä hankkeena. Suunnittelualue kattaa pääkaupunkiseudun kunnat, Kuuma-kunnat ja Kuntaryhmä Neloset. Suunnitelmassa tarkastellaan liikennejärjestelmän kehittämistä aina vuoteen 2050 saakka. Liikennejärjestelmäluonnos valmistui syksyllä 2010 lausuntoja ja kannanottoja varten. Suunnitelma viimeistellään siten, että liikennejärjestelmäpäätös voidaan tehdä vuoden 2011 alussa.

MARA-selvityksen lähtökohtia

MARA-työn keskeinen lähtökohta on ollut HLJ:n visio toivotusta ja tavoiteltavasta tulevaisuuden liikennejärjestelmästä. Visiona on, että korkealaatuiset ja ekotehokkaat liikkumis- ja kuljetusmahdollisuudet edistävät Helsingin seudun kehitystä ja hyvinvointia. Tärkeä työn lähtökohta on ollut myös Helsingin seudun MAL (maankäyttö, asuminen ja liikenne) -työssä arvioitu Helsingin seudun kasvu, jonka perusteella varaudutaan noin 1,8 miljoonaan asukkaaseen vuonna 2050.

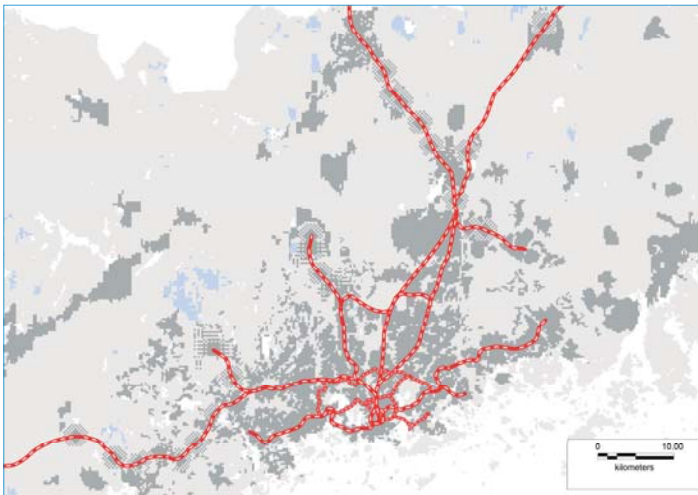
MARA-strategian tavoitetila ja toteuttamispolku

MARA-strategian tavoitetila keskittyy raideverkon ja sitä tukevan maankäytön ja liikennejärjestelmän kokonaisuuteen. Tavoitetila edistää liikennejärjestelmän keskeisimpien kehittämistavoitteiden toteuttamista Helsingin seudun liikennejärjestelmän toimivuudesta, yhdyskuntarakenteen eheyttämisestä sekä ilmastonmuutoksen hillinnästä.

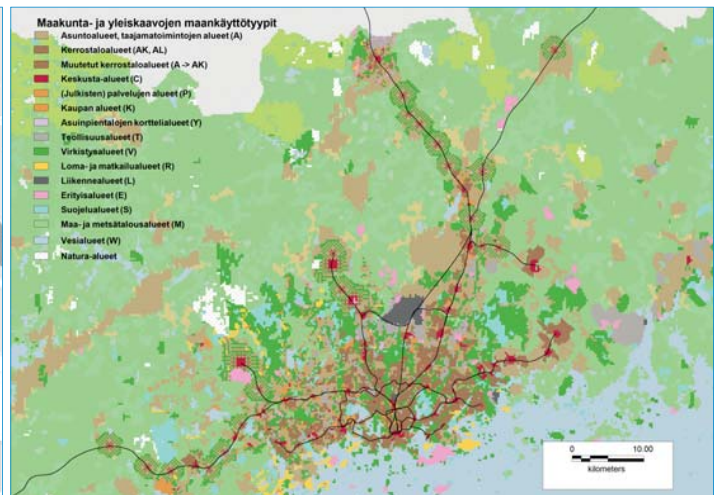
MARA-strategian periaatteena on nykyisten ratakäytävien kehittäminen ennen uusien avaamista ja tämän jälkeen raideverkon ja yhdyskuntarakenteen laajentuminen asteittain seudun ydinalueelta käsin. Kokonaan uusia ratakäytäviä avataan ns. lyhyiden ratojen periaatteen mukaisesti. Seudun kasvu ja uusi rakentaminen ovat kehittämistavoitteiden ja resurssien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaista ohjata tulevana vuosikymmeninä mahdollisimman tehokkaasti olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Asemanseutuja täydennysrakennetaan ja uusien asemanseutujen toteutukseen varaudutaan siellä, missä raideverkon kapasiteetti ja palvelutaso sen mahdollistavat.

MARA:n tavoitteellinen toteuttamispolku:

1. Pitäydytään nykyisissä ratakäytävissä ja kehitetään ydinalueen ja nykyisten ratakäytävien maankäyttöä sekä toteutetaan tiivistämistä tukevat raidehankkeet (2010–2020).
2. Täydennetään ydinaluetta (2015–2040).
3. Valitaan uudet raideverkon laajenemissuunnat, jotka toteutetaan ensin lyhyinä ratakäytävinä mahdollisimman lähellä nykyistä rakennetta (2030–2050).
4. Varaudutaan jatkamaan ratakäytäviä edelleen, mikäli maankäyttö ja seudun kasvu sitä edellyttävät (2050–).



MARA-selvitykseen perustuva tavoitteellinen raideverkko vuodelle 2050.



Tavoiteverkkoa tukeva maankäyttö, Helsingin seudun suunnitelmien ja laajentumissuuntien asemanseutujen maankäytön analyysi.

Menetelmät ja työpajat

MARA-selvitys perustuu lähestymistapaan, jossa raideverkkoa ja maankäyttöä kuvaavia malleja kehitetään ja täydennetään, kunnes kehittämistavoitteet saavutetaan. Raideverkon tavoitetila 2050 perustuu laajaan asiantuntijakäsittelyyn, innovatiiviseen mallinnusmenetelmään ja iteratiiviseen valmisteluprosessiin, jossa on käyty läpi suuri määrä seudulla esitettyjä raideliikenteen kehittämishankkeita ja -ehdotuksia. Prosessi sisälsi kolme työpajaa (Morfologia-, Päämalli- ja Tavoitetilat-työpaja) vuonna 2009, joihin osallistui laajasti liikenteen ja maankäytön asiantuntijoita Helsingin seudulta.

MARA-strategioita tutkittiin MYLLY*-rakennemalleilla, jossa seudun liikenneyhteyksien (joukko- ja tieliikenne) palvelutasot on kuvattu etäisyyksien, nopeuksien ja vuoromäärien avulla. Saavutettavuus riippuu tie- ja liikenneyhteyksien palvelutasosta ja siitä kuinka paljon työpaikkoja ja asukkaita yhteyden varrella on. MYLLY-ajoissa seudun arvioitu väestö- ja työpaikkamäärän kasvu vuodelle 2050 sijoitettiin ratakäyttäviin ja muualle seudulle ottaen huomioon asetut maankäytön reunaehdot. Tavoitteellisen yhdyskuntarakenteen vaikutuksia liikkumiseen arvioitiin ns. RUUTI*-malleilla, jotka on sovitettu vastaamaan Laajan liikennetutkimuksen (LITU) mukaista seudun asukkaiden liikennekäyttäytymistä.

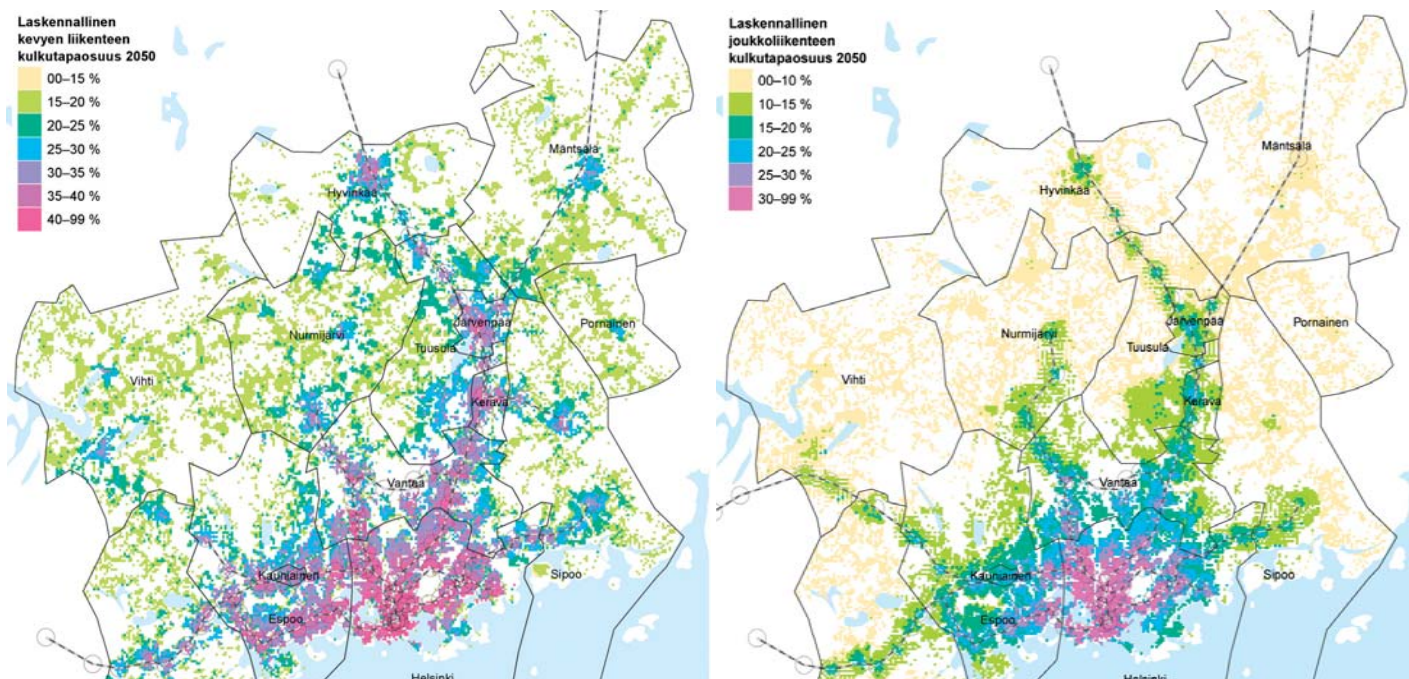


Tarkastelut osoittavat, että mitä lähempänä seudun ydinaluetta raideliikennettä ja maankäyttöä kehitetään, sitä parempia liikkumisen tunnusluvut ovat (ks. sivun 4 kuvat). Nykyisen yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja täydennysrakentaminen sekä keskuksiin tukeutuva maankäyttö parantavat joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoon sekä vähentävät auton käyttöä ja päästöjä. Tiivis ja ehyt maankäytön rakenne parantaa jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä. Asukas-tiheyden nousu edistää palveluiden saavutettavuutta kestäville kulutavoilla. Auton tarve kasvaa ydinalueelta kohti seudun laitamia ja haja-asutusalueita. Tavoiteverkon ja sitä tukevan maankäytön tarkastelu korostavat lyhyiden ratojen periaatteen ja MARA:n tavoitteellisen toteuttamispolun merkitystä.



* Menetelmä yhdyskuntarakenteen, liikenteen ja luonnonympäristön yhteisanalyysiin

**Ruututietomalli



Jalankulun ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen laskennallinen kulkutapaosuus MARA-strategian tavoitetilassa vuonna 2050. Teemakartat ovat RUUTI-malleilla tuotettuja arvioita liikkumisen tunnusluvuista 250 metrin ruudukossa.

HLJ-katsauksia:

- 1/10 HLJ 2011 Valmistelun tilanne keväällä 2010
- 2/10 HLJ 2011 Laaja liikennetutkimus (LITU 2008) ja liikennemallien käyttö HLJ 2011:n laadinnassa
- 3/10 HLJ 2011 Joukkoliikennestrategia
- 4/10 HLJ 2011 Kävely ja pyöräily Helsingin seudulla
- 5/10 HLJ 2011 Liikenteen hallinta ja liikkumisen ohjaus HLJ 2011:ssä
- 6/10 HLJ 2011 Tavaraliikenne Helsingin seudulla
- 7/10 HLJ 2011 Pysäköintipoliittiselvitys
- 8/10 HLJ 2011 Ajoneuvoliikenteen verkkoselvitys
- 9/10 HLJ 2011 Maankäyttö- ja raideverkkoselvitys (MARA)
- 1/09 HLJ 2011 Puiteohjelma
- 2/09 HLJ 2011 Liikenteen nykytila
- 3/09 HLJ 2011 Tulevaisuustarkastelu
- 4/09 HLJ 2011 Visio ja strategiakehikko
- 5/09 HLJ 2011 Vuorovaikutus ja vaikutusten arviointi valmistelussa
- 6/09 HLJ 2011 Valmistelun tilanne syksyllä 2009

HSL Helsingin seudun liikenne

Opastinsilta 6A, Helsinki
PL 100, 00077 HSL
puh. (09) 4766 4444
etunimi.sukunimi@hsl.fi

HRT Helsingforsregionens trafik

Semaforbron 6 A, Helsingfors
PB 100, 00077 HRT
tfn (09) 4766 4444
fornamn.efternamn@hsl.fi

www.hsl.fi